

**Atso Andersén**

# **Sijoituspalvelut**

**Osto ja myynti**

Alma Talent  
Helsinki 2019

Copyright © 2019 Alma Talent Oy ja tekijät

ISBN 978-952-14-3836-3

ISBN 978-952-14-3837-0 (sähkökirja)

ISBN 978-952-14-3838-7 (verkkokirjahylly)

Kansi: Sirpa Puntti

Taitto: Notepad, [www.notepad.fi](http://www.notepad.fi)

Painopaikka BALTO print, Liettua 2019

*Anna palautetta kirjasta: [kustannustoimitus@almatalent.fi](mailto:kustannustoimitus@almatalent.fi)*

# Esipuhe

Mistä on kysymys, kun puhutaan omaisuudenhoidosta, varainhoidosta pitkäaikaissäätämisestä, eläkesäästämisestä, varallisuudenhoidon palveluista, sijoittamisesta, rahastosäästämisestä ja niin edelleen? Suomen kielessä termejä toiminnalle, jossa varastoidulle rahalle tai omaisuudelle etsitään tuottoa, on lähes yhtä paljon kuin sijoituskohteitakin. Mahdollisuudet varojen sijoittamiseen ovat moninkertaistuneet lyhyessä ajassa eikä kielenkäyttö ole vakiintunut toiminnan osalta. Kertyneen varallisuuden hoitamiseen liittyvää toimintaa kuvataan termillä omaisuudenhoito. Termiä käytetään tässä kirjassa johdonmukaisesti ja se kattaa kaikki edellä mainitut muut käytännössä samaa asiaa tarkoittavat termit.

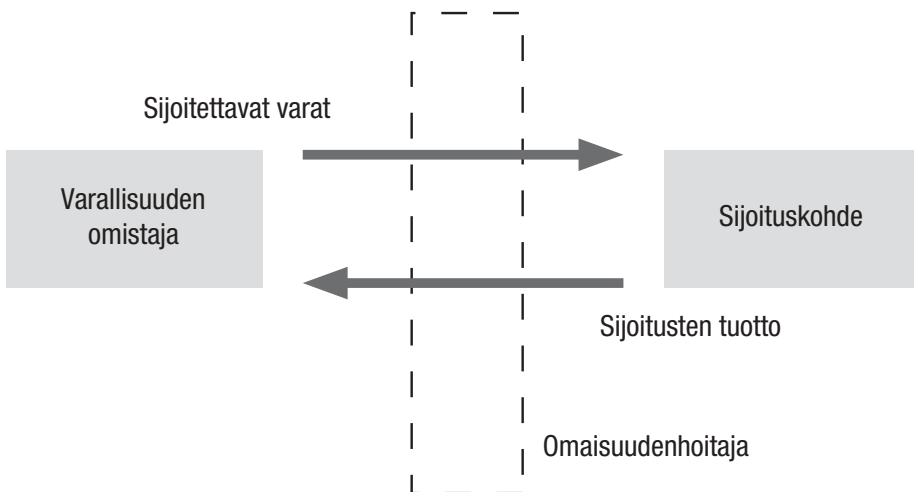
Omaisuudenhoitoa tarvitaan, kun normaalin päivittäisen rahankäytön lisäksi on kertynyt omaisuutta. Omaisuudenhoidon osaksi ei yleensä lasketa asuntoa, jossa asutaan, autoa, venettä, kesämökkiä tai muutakaan asiaa, joka on osa päivittäistä elämää. Omaisuudenhoitoa tarvitaan siinä vaiheessa, kun omaisuutta on kertynyt tai halutaan kerryttää yli oman tai perheen päivittäisen käyttöön liittyvän tarpeen.

Kun puhutaan omaisuudenhoitopalveluista, niitä tyypillisesti ostaa henkilö tai instituutio, jolle on kertynyt omaisuutta. Tällainen taho on omaisuuden omistaja. Omaisuuden omistamisen merkitys on erittäin tärkeä ymmärtää oikein. Erityisesti erilaisten instituutioiden, kuten yritysten, yhdistysten, osuuskuntien, säätiöiden, keskinäisten yhtiöiden ja niin edelleen kohdalla ei aina välttämättä ole heti selvää kuka omaisuuden laillisesti omistaa.

Hyvä lähtökohta on se, että täysi-ikäinen yksityishenkilö omistaa sen omaisuuden, johon hänellä on lain oikeuttama omistusoikeus. Omaisuuden omistaja tekee päätöksen omaisuuden hoitamisesta.

Omaisuuden omistajille on tarjolla palveluita omaisuudenhoitoa varten, kuten esimerkiksi auton omistajille on tarjolla auton hoito- ja huoltopalveluita. Tämän päivän suomalaisessa omaisuudenhoidossa omaisuuden omistaja voi valita useista osittaisista tai toisilleen päällekkäisistä palveluista. Omaisuudenhoidosta tehdään palveluntarjoajan kanssa aina sopimus. Sopimuksessa määritellään osapuolten vastuut ja velvollisuudet. Loppujen lopuksi on omaisuuden omistajan vastuulla huolehtia tai olla huolehtimatta omistamastaan omaisuudesta.

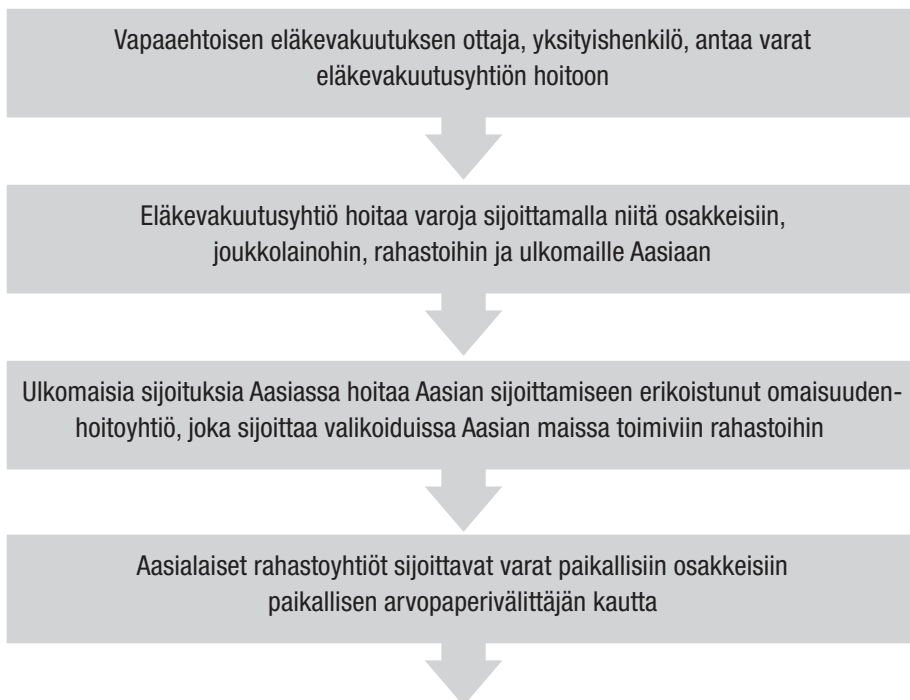
Omaisuudenhoitajat, kuten eläkevakuutuslaitokset tai rahastoyhtiöt toisaalta keräävät asiakkailtaan varoja. Toisaalta ne toimivat, kuten sijoittajat markkinoilla. Omaisuudenhoitajista voi jopa syntyä pitkiä ketjuja. Esimerkiksi ketju voi toteutua kuten seuraavassa kuvassa on esitetty.



Kuvio 1. Sijoituspalveluiden rakenne

Sijoittamisen ketjussa voi olla mukana monenlaisia toimijoita. Esimerkkiketjussa suomalainen eläkevakuutusyhtiö toimii hyvin lähellä omaisuuden alkuperäistä omistajaa eli sijoittajana suhteessa ketjun muihin osapuoliin.

Instituutiot suhtautuvat sijoittamiseen toisin kuin henkilöasiakkaat, sillä sijoittamista hoitavat ammattilaiset ja organisaatioissa on sovittu sijoittamiseen liittyvistä toimintamalleista. Toisaalta sijoittaminen tapahtuu osittain samalla tavalla kuin henkilöasiakkailta. Samankaltaisuus perustuu tosiasiaan, että sijoittamista koskevat lopulliset päätökset tekee aina ihminen. Myös instituutiosijoittajalle on tärkeää kyetä luottamaan yhteistyökumppaneihinsa ja ymmärtää, mitä palveluita on ostamassa. Instituutiosijoittajien salkunhoitajat toimivat samojen lainalaisuuksien puitteissa kuin yksityissijoittajina toimivat ihmiset. Yksilötasolla merkittävin erottava tekijä on sijoittamisen ammattitaito.



Kuvio 2. Sijoituspalveluiden ketjuuntuminen

Henkilösijoittajan ja instituutiosijoittajan välillä merkittävimmät erot perustuvat siihen, että instituutiosijoittaja on yhteisö ja sen työntekijät voivat vaihtua. Sen lisäksi instituutiosijoittajaa koskee lainsäädäntö, jonka noudattamista oma organisaatio ja viranomaiset valvovat. Lisäksi toimiessaan ammattimaisesti instituutiosijoittajat noudattavat kurinalaisesti johdon päättämää sijoituspolitiikkaa ja toimivat laadukkaiden ja sovittujen toimintatapojen mukaan. Myös yksityishenkilöt voivat toimia instituutiosijoittajien tavoin, mutta se on harvinaista.

# Sisällys

Esipuhe.....	5
<b>OSA I Johdanto.....</b>	<b>13</b>
1 Sijoituspalvelutoiminta.....	15
1.1 Sijoituspalvelutoimialan kehityksestä .....	17
1.2 Sijoituspalveluiden rakenne: epäsuora sijoittaminen.....	20
1.3 Omaisuudenhoidon palvelut ja palveluntarjoajat .....	24
2 Rahoitusvälineet.....	35
2.1 Yksinkertainen vai monimutkainen rahoitusväline?.....	39
2.2 Likvidi vai epälikvidi markkina .....	41
<b>OSA II Palveluiden ostoprosessi.....</b>	<b>43</b>
3 Yksityishenkilöiden sijoituspalveluiden ostoprosessi .....	45
3.1 Yksityisasiakkaan päätöksentekoprosessi.....	48
3.2 Yksityisasiakkaan ajatteluun vaikuttavat tekijät.....	50
3.3 Muita asiakkaan päätöksentekoon vaikuttavia seikkoja.....	53

4	Instituutioiden sijoituspalveluiden ostoprosessi.....	57
4.1	Palveluntarjoajan sijoituspolitiikka.....	58
4.2	Sijoitustaito.....	61
4.3	Sijoitustyyli.....	66
4.4	Sijoitustaidon luonne.....	68
4.5	Sijoitustaidon hinta.....	71

**OSA III Palveluiden myynti ja toiminnan järjestäminen..... 79**

5	Sijoituspalveluiden tarjoamisen prosessi.....	81
5.1	Asiakastapaamiset.....	82
5.2	Asiakaspalveluun tarvittava tukiverkosto.....	86
5.3	Sijoituspalvelun tarjoamisen tuotantoprosessi.....	88
5.4	Jakelukanavat.....	90
6	Menettelytavat asiakassuhteessa .....	95
6.1	Asiakkaan luokittelu ja asiakkaan asemasta sopiminen .....	98
6.2	Soveltuvuuden ja asianmukaisuuden arviointi .....	101
6.2.1	Sijoituspalveluyrityksen tiedonantovelvollisuus ...	103
6.2.2	Asiakkaan soveltuvuusarvio.....	106
6.2.3	Järjestelyt asiakkaiden ja sijoitusten ymmärtämiseksi ja soveltuvuusarvion tekemiseksi.....	107
6.3	Sijoituspalveluyritysten henkilökunnan pätevyys .....	110
6.4	Asiakkailta kerättävien tietojen laajuus, luotettavuus ja ajantasaistaminen.....	115
6.4.1	Asiakkailta kerättävien tietojen laajuus (oikeasuhteisuus) .....	115
6.4.2	Asiakastiedon luotettavuus .....	118
6.4.3	Asiakastiedon ajantasaistaminen .....	120
6.4.4	Oikeushenkilöitä tai luonnollisten henkilöiden ryhmiä koskevat asiakastiedot .....	121



7	Tuotehallintamenettelytavat.....	125
7.1	Sijoituksen soveltuvuuden varmistamiseksi tarvittavat järjestelyt .....	134
7.2	Tietojen säilyttäminen .....	135
8	Kannustimet.....	137
9	Toimeksiantojen huolellinen toteuttaminen ja käsittely .....	145
9.1	Toimeksiantojen käsittely .....	148
9.2	Asiakasvarojen säilyttäminen ja muu käsittely .....	151
9.3	Asiakasvalitusten käsittely.....	155
9.4	Vahingonkorvaussäännökset .....	156
10	Sijoituspalvelutoiminnan järjestäminen.....	157
10.1	Oikeus tarjota sijoituspalvelua tai harjoittaa sijoitustoimintaa .....	162
10.2	Ulkomaisen ETA-sijoituspalveluyrityksen sivuliikkeen perustaminen ja palvelujen tarjoaminen Suomeen sekä ulkomaisen ETA-luottolaitoksen palvelujen tarjoaminen Suomeen .....	164
10.3	Sivuliikkeen perustaminen ja palvelujen tarjoaminen ulkomaille .....	166
10.4	Sijoituspalvelun tarjoamisen taloudelliset toimintaedellytykset ja talouden vakauden valvonta .....	167
10.5	Huomattavan omistusosuuden hankinta ja luovutus .....	168
10.6	Hallinto- ja ohjausjärjestelmät.....	169
10.7	Sijoituspalveluyrityksen toimintaa tosiasiallisesti johtavien henkilöiden vähimmäismäärä ja vaatimukset .....	170
10.8	Sijoituspalveluyrityksen toiminnan järjestäminen .....	171
10.9	Algoritminen kaupankäynti ja suora sähköinen markkinoillepääsy .....	179

<b>OSA IV Markkinapaikoista</b> .....	185
11 Markkinapaikat ja läpinäkyvyys.....	187
11.1 Säänneilyn markkinan ylläpitäminen .....	190
11.2 Säänneilyn markkinan toiminnan järjestäminen .....	191
11.3 Monenkeskiseen ja organisoituun kaupankäynti- järjestelmään sovellettavat vaatimukset .....	202
11.4 Pk-yritysten kasvumarkkina .....	207
11.5 Rahoitusvälineiden kaupankäynnin läpinäkyvyysvaatimukset .....	208
11.6 Oikeus tarjota raportointipalveluja .....	210
11.7 Raportointipalvelun tarjoajan toiminnan järjestämistä koskevat vaatimukset .....	211
11.8 Salassapitovelvollisuus ja erityiset toimivaltuudet.....	212
12 Joukkorahoitukseen liittyviä näkökohtia .....	213
Lähteet.....	217